

»Akcija KPI puljskog područja u povodu proglašenja dana solidarnosti s Frankom Španjolskom«. Dana su i dva naknadna saopćenja: Mladen Zorić govorio je o uključivanju zatočenika iz talijanskih kaznionica u NOB Istre, a Dušan Tumpić o radničkom borcu Pule Ivanu Jeliću. U diskusiji su uzeli riječ Dušan Tumpić, Slobodan Nešović, Enes Milak, Bruno Flego, Petar Strčić i Ivan Ožak. Predsjedavajući 19. skupa bili su Galiano Labinjan, Antun Giron, Milica Kacin-Wohinz i Petar Strčić; otvorio ga je predsjednik Skupštine Josip Čus, a u ime suorganizatora pozdravio je Dražen Vlahov iz Historijskog arhiva Pazin.

U toku sesije javnosti su prezentirani tek objavljeni 16. i 17. svezak zbornika »Pazinski memorijal«, (gl. ur. Marija Ivetić, odg. ur. P. Strčić), koji govore o pojedinim ličnostima iz povijesti Istre i Kvarnerskih otoka u 19. i 20. stoljeću.

Simpozij i zbornik »Pazinski memorijal« jedinstveni su kulturno-povijesni pothvat ne samo u Istri već i u hrvatskim, odnosno jugoslavenskim razmjerima. Na njemu se redovito susreću kreatori i sudionici povijesnih zbivanja i kretanja te znanstveni i stručni radnici koji se iz profesionalnih ili drugih razloga bave poviješću 19. i 20. stoljeća. U neposrednoj konfrontaciji mišljenja živo se ocjenjuju i revaloriziraju poznati i nepoznati događaji, procesi i ličnosti. I ovaj, devetnaesti po redu znanstveni skup iznio je cijeli niz novih, vrlo važnih izvornih podataka, dano je više novih ocjena, što će sve omogućiti dobivanje boljega uvida u noviju istarsku povijest.

Petar Strčić

**MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP U POVODU 700. OBLJETNICE
VINODOLSKOG ZAKONA, 600. OBLJETNICE SENJSKOG STATUTA I 600.
OBLJETNICE KRČKOG STATUTA, Zagreb—Senj—Novi Vinodolski—Vrbnik,
19—22. rujna 1988.**

Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti je u suradnji s Pravnim fakultetom u Zagrebu, Pravnim fakultetom u Rijeci, Filozofskim fakultetom u Zagrebu, Mjesnim odborom za proslavu u Novom Vinodolskom i Općinskim odborom za proslavu u Crikvenici, pod pokroviteljstvom Sabora SR Hrvatske, organizirala znanstveni skup posvećen Vinodolskom zakonu, Senjskom statutu i Krčkom statutu. Pristup problemima bio je interdisciplinaran. U radu skupa sudjelovali su pravnici, historičari, lingvisti, književni povjesničari, ekonomisti i drugi.

Ovaj putujući skup započeo je 19. IX. svečanim otvaranjem u Zagrebu. Uvodni referat o osnovnim značajkama triju pravnih dokumenata iznio je L. Margetić. Težište referata stavio je na suprotnost između težnje općina za samoupravom i težnje krčkih knezova za potpunom feudalnom vlasti.

Nastavak skupa odvijao se u Senju, gdje je M. Moguš govorio o Senjskom statutu kao ogledalu cjelokupnog društvenog i privrednog života grada.

Dolaskom u Novi Vinodolski počeo je najduži i najzanimljiviji dio skupa, budući da su se izlagači u najvećem broju zanimali upravo Vinodolskim zakonom. Odmah se mogla zapaziti izvjesna razlika u pristupu između pravnika i historičara. Naime, pravnici uglavnom nisu išli dalje od samih dokumenata, analizirajući ih bez provjere njihove stvarne funkcije u tim društvima. Govorili su o procesnom pravu (V. Bayer) i kaznenom pravu (Đ. Milović). A. Cvitanić je

usporedio Vinodolski zakon s dalmatinskim statutima. Povjesničari su inzistirali na tome da se pravni dokumenti moraju uklopiti u širi kontekst. T. Raukar je, pošavši od Vinodolskog zakona i Senjskog statuta, istraživao ulogu političke vlasti u razvoju društvenih zajednica različitog tipa (Slavonija, dalmatinske komune, kvarnerske općine). Zaključio je da Vinodolski zakon pokazuje da je interes feudalne vlasti bio odlučujući, usprkos težnji općina za samoupravom. M. Bertoša je naglasio da historičar mora gledati iza dokumenta i obuhvatiti u svojoj analizi čitav društveni kontekst. Govorio je o mogućnostima suradnje historičara i pravnih historičara koji u posljednje vrijeme napuštaju sterilnu analizu dokumenata.

V. Koščak govorio je o Vinodolu kao o posebnoj zajednici koja je prije dolaska Kolomana bila dio jedinstvene države od Drave do mora (!). Nadalje, bilo je riječi o životu tadašnje crkve (M. Bogović), o jeziku Vinodolskog zakona (R. Katičić, E. Hercigonja) i o glagoljaškim pjesmama (J. Bezić).

Trećeg dana radilo se u dvije sekcije. U sekciji Pravo-povijest nekoliko se izlagača opredijelilo za komparativne teme, s različitim dosegom. Uspoređivali su Vinodolski zakon s furlanskim statutima i furlanskim seoskim općinama (G. Rösch, D. Torbianelli), Justinijanovim zakonom (A. Romac), s odredbama o stočarstvu u statutima kvarnerskih općina (D. Munić) i s Budvanskim statutom (Ž. Bujuklić).

Nekoliko izlagača bavilo se pravnim značajkama Vinodolskog zakona. Bilo je riječi o značenju pojma zakon (S. Šarkić), o elementima ustavnosti u Vinodolskom zakonu (N. Filipović), o položaju žrtve (Z. Separović), o javnoj vjeri pristava (A. Gulin), o nasljednom pravu (M. Apostolova-Maršavelski, J. Barbarić), o kaznenom pravu (J. Barbarić). A. Milušić je prikazao organizaciju saveza vinodolskih općina.

Jedna grupa referata obrađivala je probleme koji su samo posredno vezani uz Vinodolski zakon. Tako je I. Kampuš govorio o poreznom sistemu u Hrvatskoj, H. Sirotković o ulozi obitelji Mažuranić u hrvatskoj pravnoj povijesti, a M. Kurelac o spomenicima običajnog prava u djelima hrvatske historiografije XVII. stoljeća. Na kraju je L. Margetić iznio analizu Senjskog statuta.

Istodobno je radila sekcija Ekonomija-kultura koja je obrađivala probleme poljoprivrede, trgovine i pomorstva (V. Tadejević, J. Lučić, L. Kos), zemljopisne značajke Vinodola (M. Marković), podložničke odnose u Modrušu (I. Erceg), probleme crkve i svećenstva (T. Bondulić), jezika i književnosti (J. Kekez, J. Bratulić, J. Vončina, D. Babić), glagoljaštva (A. Nazor, R. Bogišić). M. Moguš je prikazao Mažuranićev osvrt na Vinodolski zakon, T. Blažeković je iznijela bibliografiju Vinodola i Vinodolskog zakona, a J. Kraljić je govorio o vinodolskoj prošlosti 12—13. st.

Posljednjeg dana znanstveni je skup preselio u Vrbnik. Ondje je P. Strčić govorio o vlasti krčkih knezova na Krku u vrijeme nastanka Krčkog (Vrbanskog) statuta. L. Margetić je analizirao Krčki statut i naglasio da se on odnosi na čitav otok. Posljednji referat održala je N. Lonza koja je analizirala kazneni postupak Krčkog statuta.

Govoreći o ovom znanstvenom skupu bilo bi nepravедno zaustaviti se samo na prikazu referata, jer je onaj drugi, opušteniji dio programa bio jednako tako poticajan. U mnoštvu kulturnih događaja upriličenih u povodu proslave obljetnica, sudionicima skupa je kao najljepši doživljaj ostalo u sjećanju razgledavanje gradova Vinodolskog kraja.

Zdenka Janeković-Römer

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

IZDAVAC: Savez povijesnih društava Hrvatske

REDAKCIJSKI ODBOR

Mirjana GROSS, Zagreb
Ivan KAMPUŠ, Zagreb
Tomislav RAUKAR, Zagreb
Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Ivan KAMPUŠ

LEKTOR I KOREKTOR

Branko ERDELIJAC

Adresa uredništva:

Savez povijesnih društava Hrvatske
Zagreb, Filozofski fakultet, Ul. Đure Salaja 3

Časopis izlazi jednom godišnje

Narudžbe šaljite na adresu:
Savez povijesnih društava Hrvatske, Zagreb, Krčka 1

Cijena ovog broja iznosi 30.000 d

Izdavanje časopisa sufinancira
Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad SRH

Tisak Štamparskog zavoda »Ognjen Prica« u Zagrebu — travanj 1989.